

A FA MINT AZ IDŐTLENSÉG SZIMBÓLUMA
A KIÉGÉSTŐL A LÉTEZÉS ÜNNEPÉIG

DLA TÉZISEK

Boros Lőrinc

Budapest

2026

Témavezető: Dr. habil. **Csanádi Judit** DLA

TÉZISEK

1. tézis

Az ember időtapasztalata nem írható le kizárólag lineáris időként. A jelenlét elvesztése az időhöz való viszony válságával is összefügg. A teljesítményelvű társadalom a lineáris, produktív időt teszi uralkodóvá, ezáltal háttérbe szorítja a szemlélődés és az elidőzés lehetőségét, valamint az ember saját belső idejének megtapasztalását.

2. tézis

A virtuális valóság a jelenlét technológiai szimulációja. Intenzív érzékszervi élményeket képes létrehozni, de nem helyettesíti a valódi jelenlét tapasztalatát. Művészi lehetősége ezért nem elsősorban a valóság minél tökéletesebb utánzásában, hanem olyan tapasztalatok létrehozásában rejlik, amelyek a hétköznapi érzékelés számára nem hozzáférhetők.

3. tézis

Az ünnep a jelenlét kitüntetett ideje. Megszakítja a hétköznapi, profán idő rendjét, és olyan időtapasztalatot nyit meg, amelyben lehetővé válik az időtlenség megélése. Az ünnep ebben az értelemben nem egyszerűen esemény, hanem sajátos létállapot.

4. tézis

A művészet képes megszakítani a hétköznapi idő linearitását. Az alkotás és a befogadás egyaránt olyan szemlélődő időt nyithat meg, amelyben a figyelem kiszabadul a célorientált működésből, és lehetővé válik a jelenlét, valamint saját létezésünk mélyebb megtapasztalása. Ebben az értelemben a művészet az ünnephez hasonlóan az időtlenség megtapasztalásának terévé válhat.

5. tézis

A fa az időtlenség egyik legegységesebb szimbóluma. A különböző kultúrák világfalképzeiben a fa az ég és a föld, az eredet és a jelen, az emberi és a transzcendens világ közötti kapcsolat megtestesítőjeként jelenik meg. Nem csupán vallási vagy mitológiai motívum, hanem az ember időtapasztalatának egyetemes kifejeződése. Gyökerei az eredethez kapcsolódnak, törzse a jelenben áll, lombkoronája pedig a transzcendencia felé nyúlik. Hosszú élettartama és ciklikus megújulása túlmutat az emberi élet időléptékén. Létezése nem a lineáris idő rendjét követi, hanem az időtlenség tapasztalatát teszi érzékelhetővé.

6. tézis

Az időtlenség nem pusztán elvont metafizikai fogalom, hanem megélhető emberi tapasztalat. A szent idő a létezés olyan dimenziója, amely az ünnep, a művészet és a természet révén válik megtapasztalhatóvá.

THESES

Thesis 1

Human experience of time cannot be described exclusively in terms of linear time. The fact that we have lost our ability to be present is connected to the crisis in our relationship to time. Our societies' focus on productivity leads to the hegemony of linear, productive time, and marginalises other modalities of time experience, such as lingering and contemplation, as well as the experience of one's own, inner time.

Thesis 2

Virtual reality is a technological simulation of presence. It has the ability to produce vivid sensory experience, yet it is no substitute for genuine presence. Therefore, its artistic potential lies not in mimicking reality as closely as possible, but in producing experiences that are unattainable through ordinary perception.

Thesis 3

The feast is a privileged time of presence. It interrupts the order of everyday, profane time, and opens us up to a new experience: that of timelessness. In this sense, the feast is more than a mere event: it is its own, unique state of being.

Thesis 4

Art has the ability to interrupt the linearity of everyday time. The acts of creation and reception both have the power to open up a contemplative experience of time, in which our attention is freed from its usual goal-oriented operations, allowing for presence and a deeper experience of our own existence. In this sense, art, like the feast, can become a space for experiencing timelessness.

Thesis 5

The tree is one of the most universal symbols of timelessness. In the world-tree concepts of various cultures, the tree appears as the embodiment of the connection between heaven and earth, origin and present, the human and the transcendent realm. It is not merely a religious or mythological motif, but a universal expression of the human experience of time. Its roots link back to the origins, its trunk stands in the present, while its canopy reaches toward transcendence. Its longevity and cyclical renewal transcend the timescale of human life. Its existence does not conform to the order of linear time, but rather makes the experience of timelessness tangible.

Thesis 6

Timelessness is not merely an abstract metaphysical concept, but a livable human experience. Sacred time is a dimension of existence that becomes accessible through the feast, art, and nature.